

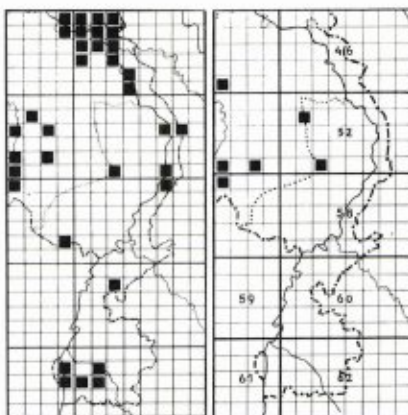
Een opmerkelijke groeiplaats van de Bleekgele droogbloem (*Gnaphalium luteo-album* L.) in Limburg

R.W.J.M. van der Ham, Rijksherbarium, Leiden

Tijdens de inventarisatie van de voorjaarsflora in de 'witte' hokken in westelijk Limburg en oostelijk Noord-Brabant (WEEDA, 1983), trof ik begin mei tussen Venray en Deurne, ten westen van het gehucht Vredepeel, een rijke groeiplaats van de in Limburg zeer zeldzame Bleekgele droogbloem (*Gnaphalium luteo-album*) aan.

In de spleten van de betegeling van alleen de op het zuiden gerichte, steile kant van een water/drijfmestafvoergoot groeiden vele rozetten van deze soort. In de Flora van Nederland (VAN DER MEIJDEN *et al.*, 1983) wordt als standplaats opgegeven: "open, vochtige, vaak kalkhoudende zandgrond". Een enkel exemplaar vertoonde reeds een bloeiwijze in knop; hier en daar stonden nog de halfvergane bloeistengels van het vorig jaar overeind. Omdat een aantal rozetten duidelijk overgebleven ondergrondse delen had en de Bleekgele droogbloem zich met de diverse flora's alleen als zodanig laat determineren indien wordt aangenomen dat de soort eenjarig is, kon de determinatie niet volgens het boekje verlopen. Een suggestie van Eddy Weeda en vergelijking met herbariummateriaal moesten uitkomst brengen. Eerder vond Ruud van der Meijden planten met overgebleven delen bij Batadorp (uurhok 51.34).

Op hetzelfde, beperkte niveau op de steile kant van de goot groeiden in de spleten ook Vroege haver (*Aira praecox*), Zwarte zegge (*Carex nigra*), Zandhoornbloem (*Cerastium semide-*

De verspreiding van de Bleekgele droogbloem (*Gnaphalium luteo-album*) in Limburg en de aangrenzende delen van Gelderland en Noord-Brabant (HEUKELS, in voorber.), aangevuld met de vindplaats bij Vredepeel (uurhok 52.22). Links: voor 1950, rechts: sinds 1950.

candrum), Pitrus (*Juncus effusus*), Gele waterkers (*Rorippa amphibia*), Waterzuring (*Rumex hydrolapathum*) en Paardebloem (*Taraxacum spec.*). Een niveau (tegel) lager groeiden naast Gele waterkers en Paardebloem ook Blaatrekkende boterbloem (*Ranunculus sceleratus*). Een niveau hoger, aan de bovenrand van de betegeling groeiden Vroege haver, Struikheide

(*Calluna vulgaris*), Gewone dopheide (*Erica tetralix*), Geoorde wilg (*Salix aurita*) en Heidespurrie (*Spergula morisonii*).

De Bleekgele droogbloem is volgens het verspreidingskaartje in de Atlas van de Nederlandse flora (HEUKELS, in voorber.) in ons land vooral in Limburg sterk achteruitgegaan (zie kaartje). Voor 1950 kwam de soort in Noord- en Zuid-Limburg en op diverse plaatsen in Midden-Limburg voor. Sinds 1950 is zij in Limburg, buiten de groeiplaats bij Vredepeel (uurhok 52.22), alleen gevonden bij Helenaveen, op een zandige plaats in de Mariapeel (uurhok 52.53), door Martijn Essers en Ron Rörich (1980).

Summary

A description is given of a remarkable locality of *Gnaphalium luteo-album*. This species has become very rare in the province of Limburg. It was met in abundance in the fissures between stones covering the south-facing steep side of a small drainage canal, together with species as *Aira praecox* and *Rorippa amphibia*.

Literatuur

HEUKELS, P., in voorber. *Gnaphalium luteo-album* L., in J. Mennema, A.J. Quené-Boterbrood en C.L. Plate, Atlas van de Nederlandse flora 2. MEIJDE, R. VAN DER, E.J. WEEDE, F. AOEMA en G.J. DE JONCHEERE, 1983. Heukels/Van der Meijden. Flora van Nederland, editie 20. Groningen. WEEDE, E.J., 1983. Speenkruid en Vroegeling gezocht! Natura 80, p. 144-145.

Korte mededeling

Beschermde planten in België

Op 26 juni jl. hadden de heer Ch. Thon (Eben - Emael) en ikzelf het genoegen om samen met H. Hillegers en K. Kreutz het Belgische gedeelte van

de Sint-Pietersberg te bezoeken. Op het programma stond o.a. het grasland bij de ingang van de spoorwegtunnel te Wonck, waar rond die tijd de Kruisbladgentiaan (*Gentiana cruciata*) hoort te bloeien. Tot onze grote verwondering bleek dat de volledige populatie vakkundig en grondig uitge-

graven was, wat dus vermoedelijk het einde betekent van de enige standplaats op de Sint Pietersberg van deze zeldzame plant.

Ik wil er ook hier op wijzen dat er in België een Koninklijk Besluit op beschermde planten bestaat, daterend van 16 februari 1976. Volgens dit K.B.

zijn de soorten als vermeld in tabel I integraal beschermd.

De soorten uit tabel II zijn beschermd voor wat hun ondergrondse delen betreft tot en met de wortelhals.

De soorten uit tabel III mogen niet voor handels- en industriële doeleinden geplukt worden

Bovendien geldt er, onafhankelijk van dit K.B., een volledig plukverbod in de natuurreserveaten (zoals bijvoorbeeld de hele Sint Pietersberg).

Martine Lejeune,
de Gerlachestraat 9/8, Hasselt.

Tabel I. Integraal beschermde planten.

Aconitum napellus L., Blauwe monnikskap
Anacamptis pyramidalis (L.), Hondskruid
Arnica montana L., Valkruid
Artemisia alba Turra, Kamferalsem
Artemisia campestris L., Wilde averuit
Calla palustris L., Slangenwortel
Calystegia soldanella (L.), Zeewinde
Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce, Bleek bosvogeltje
Cephalanthera longifolia (L.), Wit bosvogeltje
Cryptogramma crispa (L.), Gekroesde rolvaren
Daphne mezereum L., Peperboomje
Dianthus deltoides L., Heideanjer

Dianthus gratianopolitanus Vill., Rotsanjer
Draba aizoides L., Hongerbloempje
Drosera intermedia Hayne, Kleine zonnedauw
Drosera rotundifolia L., Ronde zonnedauw
Eryngium maritimum L., Blauwe zeedistel
Gentiana cruciata L., Kruisbladgentiaan
Gentiana pneumonanthe L., Klokjesgentiaan
Gymnadenia odoratissima (L.), Geurige muggeorchis
Halimione pedunculata (L.), Aell. Gesteelde zoutmelde
Hammarbya paludosa (L.), Malaxis
Helichrysum arenarium (L.), Strobloem
Hymenoglossum hircinum (L.), Bokkenorchis
Juniperus communis L., Jeneverbes
Limodorum abortivum L. (Sw.), Limodorum
Liparis loeselii (L.), Liparis
Lobelia dortmanna (L.), Waterlobelia
Lychnis viscaria L., Rode pekanjer
Lycopodiaceae, Wolfsklauwachtigen
Ophrys apifera Huds., Bijenorchis
Ophrys fuciflora (Crantz.) Moench, Horzelorchis
Ophrys insectifera L., Vliegenorchis
Ophrys sphegodes Mill., Spinnenorchis
Orchis militaris L., Soldaatje
Orchis morio L., Harlekijn
Orchis purpurea Huds., Bruine orchis
Orchis simia Lam., Aapjesorchis
Orchis ustulata L., Aangebrande orchis
Parnassia palustris L., Parnassia
Potentilla rupestris L., Rotsganzerik
Sempervivum funckii var. *aqualienae*, Huislook
Sparganium angustifolium Michaux, Drijvende egelskop
Stratiotes aloides L., Krabbescheer
Vicia orobus DC., Heidewikke

Tabel II. Beperkt beschermde planten.

Actaea spicata L., Zwarte gifbes
Althaea officinalis L., Heemst
Anemone pulsatilla L., Wildemanskruid
Anthericum liliago L., Graslilie
Armeria maritima (Mill.) Willd., Engels gras
Centaurea montana L., Bergcentaurie
Erica cinerea L., Grauwe dopheide
Erica tetralix L., Dopheide
Leucoium aestivum L., Zomerklokje
Leucoium vernum L., Lenteklokje
Limonium vulgare Mill., Lamsoor
Lunaria rediviva L., Wilde judaspenning
Nymphaeaceae, Waterlelieachtigen
Orchidaceae spp., Orchideeën
Osmunda regalis L., Koningsvaren
Primula vulgaris Huds., Stengelloze sleutelbloem
Ranunculus platanifolius L., Plataanbladige ranonkel
Rosa spp. except: Roos, alle soorten behalve:
— *Rosa arvensis* Hyds., — Akkerroos
— *Rosa canina* L., — Hondstroos
Scilla bifolia L., Sterhyacinth
Trientalis europaea L., Zevenster

Tabel III. Planten met een plukverbod voor handel en industrie.

Centaureum erythraea Rafn., Duizendguldenkruid
Centaureum littorale (D. Turn) Gilm., Strandduizendguldenkruid
Cladonia sp. Subgen. *Cladina*, Rendiermossen
Menyanthes trifoliata L., Waterdriblad
Salicornia spp., Zeekraal, alle soorten
Sphagnum spp., Veenmosses, alle soorten
Tamus communis L., Spekwortel

Boekbesprekingen

Protégeons nos Batraciens et Reptiles.

Coll.: Animaux menacés en Wallonie.

G.H. Parent Gembloux, België; Région Wallonne & Duculot, 1983. 172 blz., afbn. krtn. Prijs: 295 Bfr.

Van 1978 tot 1981 werd door een ploeg wetenschappers een enquête gehouden naar de toestand en de redenen van de achteruitgang van een aantal bedreigde diergroepen in Wallonië (d.i. de zuidhelft van België, waar men Frans praat). Dit resulteerde in een enkele decimeters hoge reeks gestencilde rapporten met beperkte oplage en leesbaarheid. Uit deze wetenschappelijke dossiers wordt nu, door een gelukkig samenwerkingsverband tussen de Waalse Executieve (Deelregering) en de uitgeverij Duculot uit Gembloux, een reeks van vier boekwerken uitgegeven waarin de inhoud en de conclusies van de eerder-

genoemde rapporten op bevattelijke en voor een breed publiek toegankelijke wijze wordt vrijgegeven. Eén ervan behandelt de Waalse herpetofauna.

Het is een goed boek geworden, zowel wat de vormgeving als wat de -zeer informatieve- tekst betreft. In een inleiding wordt de status van de verschillende in Wallonië aanwezige reptielen en amfibieën kort geschetst.

Het eerste grote deel van het werk omvat een gedetailleerde analyse van de situatie van alle aanwezige taxa, 24 in totaal.

Voor elke soort worden twee verspreidingskaarten gegeven, ééntje op West-Europees niveau en een tweede voor Wallonië. Deze laatste is, net zoals in de "Atlas commenté de l'herpétofaune de la Belgique et du Grand-Duché de Luxembourg" (Parent, 1979) en bij BERGMANS (in SPARREBOOM, 1981) opgesteld op basis van het I.F.B.L.-uurhokkensysteem (plantenkaartjes). Hierop volgt een beschrijving van de door de soort bewoonde biotopen, een schets van de evolutie van de status van de soort, een opsomming van de

factoren die bijdragen tot het bedreigen van het voortbestaan ervan, en worden aanbevelingen geformuleerd met het oog op het nemen van specifieke beschermingsmaatregelen. Per soort is eveneens een bibliografie opgenomen. Daar het boek met name bedoeld is voor niet-deskundigen heeft men voorzien in de opname van een klein glossarium. Het gebruikte I.F.B.L.-raster bedekt het gehele land, maar de verspreidingsgegevens zijn slechts voor Wallonië ingevuld. Dit bemoeilijkt wel de interpretatie van de kaartjes langs de taalgrens. Het ware nuttig geweest voorin een kaart op te nemen waar deze op was ingetekend. In het tweede grote deel worden op zeer gedetailleerde en geordende wijze de redenen voor de achteruitgang van de Waalse herpetofauna opgesomd. Het is een hard stuk, waarin de auteur niets of niemand gespaard heeft. Achter bijna alle geconstateerde regressies schuilt steeds direct of indirect een menselijke oorzaak. Het hoofdstuk stemt niet tot optimisme en behoort voor al wie met natuurbehoud begaan is tot het meest aanbevelenswaardig deel van het boek. Het bestaat